

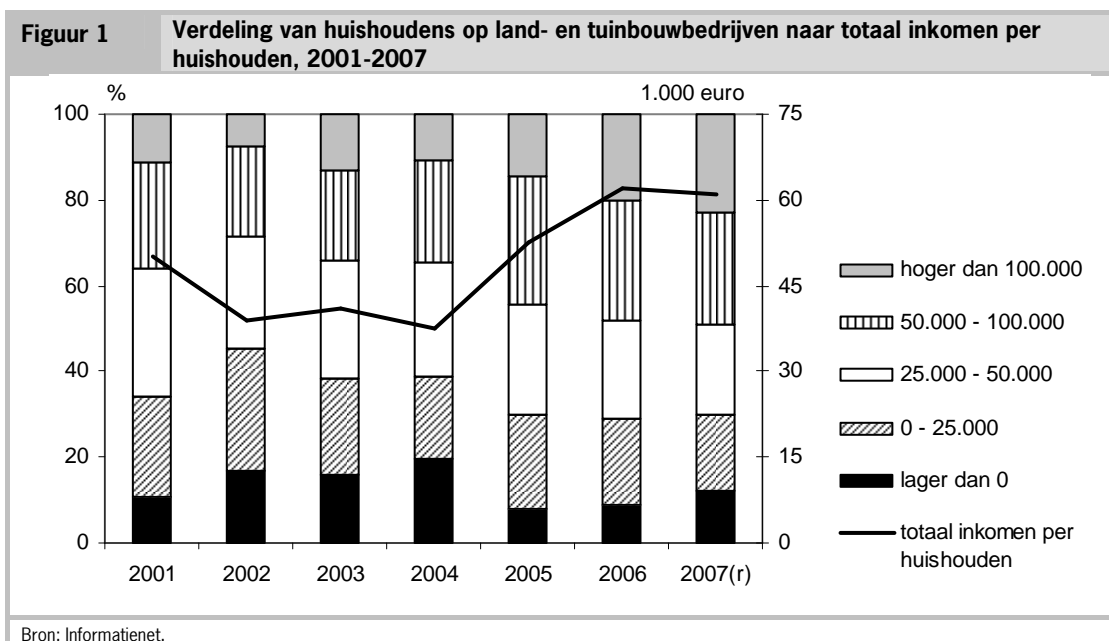
Een kwart van gezinnen in land- en tuinbouw onder minimuminkomensgrens

Walter van Everdingen en Jakob Jager

De resultaten van land- en tuinbouwbedrijven schommelen tussen jaren. Zo waren in de periode 2001-2004 de gemiddelde uitkomsten relatief laag. In 2005 zijn de resultaten dan weer flink hersteld, een ontwikkeling die in 2006 doorzette. De voor 2007 gemiddeld verwachte inkomens zijn nagenoeg gelijk met het gemiddelde inkomen in 2006 (figuur 1), al verschilt de ontwikkeling per bedrijfstype sterk. Voor de inkomensvorming zijn bedrijven zowel afhankelijk van het inkomen uit bedrijf als van de inkomsten die buiten het bedrijf worden behaald. Deze inkomsten bestaan uit arbeid van de ondernemers en hun partners buitenshuis en uit overige inkomsten zoals sparen, beleggen en (sociale) uitkeringen. De inkomsten van thuiswonende kinderen van het gezin zijn daarin dus niet meegenomen.

Grote spreiding in inkomens

In 2007 bedroeg het inkomen uit bedrijf gemiddeld ongeveer 51.000 euro per bedrijf en de inkomsten van buiten bedrijf ruim 18.000 euro. Gemiddeld was er dus ongeveer 69.000 euro aan totaal inkomen beschikbaar voor gemiddeld 1,15 huishoudens per bedrijf. Het gemiddelde totaal inkomen per huishouden bedraagt op de agrarische bedrijven in Nederland dus ongeveer 60.000 euro. De spreiding in inkomen tussen de agrarische huishoudens is groot. Op ruim 10% van deze huishoudens is in 2007 een negatief inkomen behaald terwijl ook bij één op de vijf huishoudens het inkomen hoger is dan 100.000 euro (figuur 1). Het zijn niet altijd dezelfde bedrijven die een laag inkomen behalen. In 2007 zijn de resultaten van varkensbedrijven bijvoorbeeld erg laag, terwijl die in de drie voorliggende jaren juist erg gunstig waren. Door de fluctuaties van inkomens worden verschuivingen van bedrijven over de klassen veroorzaakt. Die fluctuaties zijn onder andere afhankelijk van de marktsituatie en prijsvorming van producten. Daarentegen zijn er ook bedrijven die wel langdurig goed of slecht scoren.

Belang inkomsten buiten bedrijf

Om de lage-inkomensproblematiek in beeld te brengen, worden die incidentele schommelingen zo veel mogelijk uitgesloten en wordt vaak gewerkt met meerjaarsgemiddelden per bedrijf. De lage-inkomensgrens is gebaseerd op de IOAZ-regeling (Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen) en bedraagt ongeveer 22.000 euro per gezin. Worden de bedrijven uit het Informatienet over de periode 2004-2006 gevolgd, dan blijkt dat gemiddeld 23% van de gezinnen met hun totaal inkomen beneden deze grens uitkwam. Voor veel bedrijven zijn de inkomsten buiten bedrijf van groot belang, want met alleen het inkomen dat uit het bedrijf wordt behaald, viel 34% van de gezinnen onder dat minimum. Vooral veel akkerbouwers hebben belang bij de inkomsten van buiten bedrijf. In vergelijking met de uitkomsten over de periode 2002-2004 is de 23% van de bedrijven die in 2004-2006 met hun totaal inkomen onder de minimuminkomensgrens valt, laag. Vooral in de akkerbouw en bij de varkensbedrijven was de periode 2004-2006 beduidend gunstiger. In 2007 is die positie van varkensbedrijven, zoals al opgemerkt, echter beduidend verslechterd.

Tabel 1 **Aandeel bedrijven per bedrijfstype (%) waarbij het inkomen uit bedrijf respectievelijk het totaal inkomen lager is dan de minimuminkomensgrens (IOAZ)**

	2002-2004		2004-2006	
	inkomen uit bedrijf	totaal inkomen	inkomen uit bedrijf	totaal inkomen
Akkerbouwbedrijven	66	45	47	21
Melkveebedrijven	36	20	21	13
Varkensbedrijven	66	57	15	6
Glastuinbouwbedrijven	30	23	36	35
Totaal land- en tuinbouw	53	36	34	23

Bron: Informatienet.